

Nr 38.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1954/55 av underskottet för luftfartsfonden jämte i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1, bilaga 17, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1954, föreslagit riksdagen dels medgiva att vissa i statsrådsprotokollet angivna utestående fordringar må avskrivas, dels medgiva att i blivande instruktion för luftfartsverket må intagas ett bemyndigande för luftfartsstyrelsen att i den utsträckning och enligt de grunder som i protokollet angivas avskriva osäkra fordringar, dels ock för Luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1954/55 upptaga ett underskott av 8 300 000 kronor.

Med skrivelse den 27 oktober 1953 har *luftfartsstyrelsen* framlagt förslag till stat för luftfartsverkets driftkostnader för budgetåret 1954/55.

Beträffande den inom luftfartsstyrelsen pågående utredningen om luftfartsverkets ställning som affärsdrivande verk anför styrelsen att det vid fortsatta överväganden i ämnet har klarlagts, att man i första hand bör undersöka, vilket mål för kostnadstäckning som med utgångspunkt från dagens läge på längre sikt bör uppställas. Denna fråga är emellertid på uppdrag av 1948 års församlingsmöte inom internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) föremål för speciella studier av ett särskilt arbetsutskott inom organisationen. Detta har under sommaren 1953 utarbetat en preliminär rapport i ämnet, och 1953 års församlingsmöte har uppdragit åt ICAO:s råd att med prioritet behandla ärendet och underställa medlemsstaterna detsamma, dock utan att på detta stadium utforma några rekommendationer. Rådet har därjämte fått i uppdrag att i detta sammanhang inhämta medlemsstaternas yttranden, huruvida en särskild konferens i frågan lämpligen borde hållas inom en nära framtid samt att på grundval av inkomna svar vidtaga erforderliga åtgärder. Med hänsyn till den aktualitet problemet sålunda fått på det internationella området, anser luftfartsstyrelsen, att frågan om luftfartsverkets ekonomiska status bör ställas något på framtiden och upptagas i samband med Sveriges ställningstagande till de förslag, som kan komma från ICAO.

Luftfartsstyrelsen tar därefter upp spørsmålet om avskrivning av vissa fordringar och hänvisar därvid till en skrivelse den 27 februari 1952, i vilken styrelsen i huvudsak anförde följande.

Gällande generella bestämmelser för avskrivning av vissa kronans utestående fordringar, vilka är bindande för luftfartsstyrelsen, innebär betydande praktiska olägenheter, särskilt för de affärsdrivande verken. Dessa har därför i flertalet fall genom specialförfattningar eller stadganden i instruktioner medgivits en friare avskrivningsrätt. En dylik rätt bör även medgivas luftfartsstyrelsen i anslutning till dess affärsverksamhet. På grund härav hemställer styrelsen om bemyndigande att tills vidare — i avvaktan på att styrelsens instruktion fastställs — själv få besluta angående avskrivning av redan uppkomna eller framdeles uppkommande fordringar å oguldna, taxeenliga flygplatsavgifter, som icke frivilligt gäldas och som uppgår till ett kapitalbelopp i varje särskilt fall av högst femhundra kronor, under förutsättning antingen att kostnaderna för indrivningen av en fordran icke står i rimlig proportion till dess belopp eller ock att styrelsen efter inhämtade upplysningar finner det utsiktslöst att genom lagliga åtgärder utbetomma fordringen.

Styrelsen anför vidare, att, såsom av skrivelsen framgår, huvuddelen av luftfartsverkets oguldna fordringar utgöres av taxeenliga flygplatsavgifter. Återstoden avser antingen andra avgifter eller eljest i samband med affärsverksamheten uppkomna fordringar. Ur sakliga synpunkter synes anledning saknas att med avseende å avskrivningsförfarandet behandla de senare fordringarna på särskilt sätt.

Beträffande personalförteckningen föreslår styrelsen, att en revisorstjänst i lönegraden Ce 25 överföres till ordinarie stat i samma lönegrad samt att två kontoristtjänster i lönegraden Ca 13 å styrelsens kanslibyrå utbytes mot två kansliskrivartjänster i Ca 15. Innehavarna av de senare båda tjänsterna uppehåller f. n. icke-ordinarie befattningar i lönegraden Ce 15, vilka inrättats av luftfartsstyrelsen med stöd av de normer, som föreslagits av biträdesutredningen och godkänts av statsmakterna. I samband med ordinariesättning av revisorstjänsten bör en byråsekreterartjänst i Ca 25, vars innehavare uppehåller högre, icke-ordinarietjänst hos annan statlig myndighet, överföras på övergångsstat.

Styrelsen har lämnat följande specifikation över inkomst- och utgiftsposterna, varvid såsom jämförelse även upptagits motsvarande belopp för innevarande budgetår.

I n k o m s t e r .

	1953/54	1954/55
1. Hyror och arrenden	1 360 000	1 570 000
2. Trafikinkomster	2 325 000	2 400 000
3. Besiktningavgifter	90 000	180 000
4. Diverse inkomster	225 000	350 000
Summa kr.	4 000 000	4 500 000

Utgifter.

	1953/54	1954/55
1. Luftfartsstyrelsen:		
Avlöningar	1 890 000	1 860 000
2. Luftfartsstyrelsen:		
Omkostnader	310 000	310 000
3. Flygplatsorganisationen:		
Avlöningar	3 610 000	3 480 000
4. Flygplatsorganisationen:		
Omkostnader	280 000	340 000
5. Underhåll m. m. av flygplatser	1 100 000	1 100 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	130 000	130 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar.....	2 250 000	2 330 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning	530 000	520 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	1 340 000	1 320 000
10. Sveriges bidrag till ICAO m. m.	520 000	450 000
11. Pensionskostnader	50 000	60 000
12. Diverse utgifter	90 000	90 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	600 000	810 000
	<hr/>	<hr/>
Summa kr.	12 700 000	12 800 000
<i>Underskott</i>	8 700 000	8 300 000

I anslutning till beräkningen anför luftfartsstyrelsen bl. a., att styrelsen ansett sig kunna räkna med en höjning av luftfartsverkets inkomster från 4 000 000 kr. för innevarande budgetår till 4 500 000 kr. för budgetåret 1954/55. Av ökningen utgör 400 000 kr. en reell inkomststegring, medan återstoden, 100 000 kr., sammanhänger med föreslagen omfördelning av kostnaderna mellan drift- och kapitalstaterna. I motsats till fjolårets beräkningar hänför sig den reella ökningen mindre till en väntad, fortsatt stegring av trafikinkomsterna än till ökade hyres- och arrendeinkomster av olika slag. Den beror sålunda huvudsakligen på, att luftfartsverket tillförts vissa nya förvaltningsobjekt samt på en fortgående revision av äldre avtal. Med hänsyn till de ovissa framtidsutsikterna rörande utvecklingen av lufttrafiken har styrelsen försiktigtvis inte ansett sig böra räkna med någon nämnvärd ytterligare uppgång av de egentliga trafikinkomsterna.

Styrelsen har slutligen lämnat en sammanställning över storleken av och de främsta anledningarna till utgiftsökningarna (s. 5 o. 6).

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vid fastställandet av blivande instruktion för luftfartsverket godkänna däri intagen bestämmelse om rätt för luftfartsstyrelsen att avskryva vissa luftfartsverkets utestående fordringar i den omfattning och enligt de grunder, som i det föregående angivits,

dels för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1954/55 upptaga ett underskott av 8 300 000 kr., och

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att å personalförteckningen för luftfartsverket uppföra en befattning såsom revisor i lönegraden Ca 25 ävensom utbyta två befattningar såsom kontorist i Ca 13 mot två befattningar såsom kansliskrivare i Ca 15.

Över luftfartsstyrelsens framställning ha yttranden avgivits av *statskontoret*, *riksräkenskapsverket* och *statens lönenämnd* (s. 6—8).

Departementschefen har beträffande luftfartsfondens underskott m. m. anfört följande.

Underskottet å luftfartsfonden för innevarande budgetår upptogs i fjolårets statsverksproposition till 8,7 milj. kr., varvid inkomsterna beräknades till 4,0 milj. kr. och utgifterna till 12,7 milj. kr. Genom beslut den 26 juni 1953 fastställde Kungl. Maj:t den definitiva driftkostnadsstaten för luftfartsverket, och i denna upptogs driftkostnaderna liksom i propositionen till 12,7 milj. kr.

För nästa budgetår uppskattar luftfartsstyrelsen underskottet till ca 8,3 milj. kr., vilket belopp är ett saldo av inkomster om 4,5 milj. kr. och utgifter om 12,8 milj. kr. Inkomsterna företer därmed i förhållande till beräkningarna för innevarande budgetår en ökning med 0,5 milj. kr. och utgifterna med 0,1 milj. kr. Inkomststegringen beror på, att luftfartsverkets hyres- och arrendeinkomster av olika slag väntas öka. Förändringen i utgifterna å andra sidan är ett saldo av kostnadsökningar om 360 000 kr. och kostnadsminskningar om 260 000 kr. De förra domineras av den ökade avsättning till värdeminskningsskontot, som sammanhänger med de ytterligare investeringar i luftfartsfonden som ägt rum. Kostnadsminskningarna faller framför allt på avlöningsposterna i staten samt på bidraget till ICAO. Styrelsen har dock beträffande avlöningsposterna och underhållet av flygplatser anmält, att kostnaderna måhända är för snävt beräknade. En ökning kan uppstå om väderleksförhållandena skulle komma att ställa onormala krav på personal för vinterfäthållningen.

Bland inkomsterna har styrelsen upptagit 100 000 kr. som ersättning från investeringsanslaget till Belysningsanläggningar för de kostnader, som styrelsen enligt en uppskattning anser belöpa på administrationen av den med nämnda anslag finansierade investeringsverksamheten. Varken statskontoret eller riksräkenskapsverket har emellertid ansett sig kunna tillstyrka denna åtgärd. Såsom riksräkenskapsverket framhållit gäller beträffande kapitalfonder, som förvaltas av administrativa myndigheter, att utgifterna för administrationen av den till fonderna hänförliga investeringsverksamheten skall bestridas av anslag till avlöningar och omkostnader. Så länge det inte blivit avgjort, vilken luftfartsverkets framtida verksamhetsform skall bli — utredning därom pågår inom verket — anser jag därför, att den av luftfartsstyrelsen föreslagna åtgärden tills vidare, i avvaktan på den nämnda utredningen, bör anstå. Av denna min inställning till frågan följer, att de av styrelsen för nästa budgetår beräknade inkomsterna å luftfartsfonden bör minskas med 100 000 kr.

Enligt vad statskontoret anfört, bör en reducering även av utgifterna kunna ske med inemot 100 000 kr. Den noggrannare avvägningen av de olika utgiftsposterna synes dock, liksom hittills varit fallet, böra anstå, till dess styrelsen under våren inger sitt definitiva förslag till driftkostnadsstat.

Jag har i övrigt intet att erinra mot styrelsens beräkningar av underskottet. Av vad jag anfört följer, att inkomster och utgifter kan minskas med ungefär samma belopp, varför underskottet bör upptagas oförändrat till det av styrelsen angivna beloppet 8,3 milj. kr.

De av styrelsen föreslagna ändringarna i personalorganisationen anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Vad gäller frågan om luftfartsverkets framtida verksamhetsform, vill jag inte motsätta mig, att styrelsen uppskjuter sitt ställningstagande, i avvaktan på det förslag i vissa principfrågor, som inom en nära framtid väntas från ICAO.

Beträffande de av luftfartsstyrelsen aktualiserade avskrivningsfrågorna anför departementschefen följande.

I skrivelse den 27 februari 1952 har luftfartsstyrelsen bl. a. hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka bemyndigande för styrelsen att avskrika vissa fordringar, vilka upptagits i en till skrivelsen fogad förteckning. Av dessa fordringar uppgår 23 stycken till högst 10 kronor, ytterligare 9 till högst 60 kronor och slutligen fem stycken till belopp, varierande mellan 210 och 530 kronor. Deras sammanlagda summa utgör kronor 1 961:63. Fordringarna avser i huvudsak flygplatsavgifter. Statskontoret och riksräkenskapsverket har inte haft något att erinra mot att de avskrivs men ansett, att frågan därom torde underställas riksdagen.

I skrivelse den 15 juni 1953 har byggnadsdelegationen för storflygplatsen hemställt om bemyndigande att avskrika utestående, oguldna fordringar, avseende i huvudsak hyror, fördelade på sju olika poster, och uppgående till sammanlagt kronor 643:59. Statskontoret har icke haft något att erinra mot att fordringarna avskrivs.

De senast berörda skrivelserna med därtill hörande remissyttranden torde i övrigt få bringas till riksdagens kännedom genom att handlingarna överlämnas till vederbörande utskott. I likhet med remissmyndigheterna anser jag, att de fordringar, det här rör sig om, bör avskrivs. För att handläggningen av frågor av denna art i fortsättningen skall underlättas, föreslår jag emellertid, att i den instruktion, som sannolikt under nästa år kommer att fastställas för luftfartsstyrelsen, får intagas ett generellt bemyndigande om rätt för styrelsen att under vissa förutsättningar avskrika osäkra fordringar. Styrelsen har framlagt ett förslag till bestämmelse härom, vilket tidigare återgivits under denna punkt. Detta har av statskontoret avstyrkts men av riksräkenskapsverket tillstyrkts. För egen del anser jag, att även om luftfartsverkets ställning som affärsdrivande verk så småningom eventuellt kan komma att omprövas, det med hänsyn till arten av dess verksamhet är lämpligt, att styrelsen beredes möjlighet att tillämpa ett mindre formellt förfarande vid avskrivning av i rörelsen uppkommande osäkra fordringar, än som gäller för de administrativa verken. Jag förordar därför, att ett bemyndigande av i huvudsak den lydelse, som styrelsen föreslagit ges, men att det begränsas till att avse fordringar om i varje särskilt fall högst 500 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av fröken *Elmén* väckt motion (II:415), vari hemställts att riksdagen måtte besluta om att i luftfartsverkets tjänsteförteckning upptaga kansliskrivartjänst i lönegraden Ca 15.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen.

Utskottet. Luftfartsfondens underskott för nästa budgetår har av luftfartsstyrelsen beräknats till ca 8,3 milj. kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en reducering med 0,4 milj. kronor. Utgifterna ha därvid upptagits med 12,8 och inkomsterna med 4,5 milj. kronor. Bland inkomsterna ingår ett belopp av 100 000 kronor, utgörande ersättning från investeringsanslaget till belyningsanordningar för de kostnader som styrelsen uppskattningsvis anser belöpa på administrationen av den med nämnda anslag finansierade verksamheten. Denna av remissmyndigheterna avstyrkta anordning har emellertid departementschefen icke kunnat godtaga, varför inkomsterna nedräknats med 100 000 kronor. Då å andra sidan en kostnadsbesparing med ungefär samma belopp befunnits möjlig, har i departementschefens förslag underskottet upptagits oförändrat till det av luftfartsstyrelsen angivna beloppet eller 8,3 milj. kronor. Departementschefen har samtidigt förklarat sig icke vilja motsätta sig, att styrelsen i vad avser frågan om luftfartsverkets framtida verksamhetsform uppskjuter sitt ställningstagande, i avvaktan på det förslag i vissa principspörsmål som inom en nära framtid väntas från internationella civila luftfartsorganisationen.

Enligt utskottets mening bör det hälsas med tillfredsställelse, att en om ock relativt obetydlig reducering av luftfartsfondens underskott **nu synes** ligga inom räckhåll. Utskottet tillstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förslag. Samtidigt förutsätter utskottet, att de möjligheter som må föreligga att åstadkomma en ytterligare förbättring av relationen mellan luftfartsverkets intäkter och kostnader omsorgsfullt tillvaratagas. Vad departementschefen i förevarande sammanhang anfört och förordat har i övrigt icke givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet biträder uppfattningen, att någon förändring i verkets personalorganisation nu icke bör ske. Härav följer att utskottet icke kan tillstyrka det i motionen II: 415 framställda yrkandet, att i luftfartsverkets tjänsteförteckning måtte upptagas kansliskrivartjänst i lönegrad Ca 15. Enligt utskottets mening bör nämligen icke nu någon åtgärd vidtagas som kan föregripa den i det föregående omnämnda utredningen om verkets framtida verksamhetsform.

Mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande vissa av luftfartsstyrelsen aktualiserade avskrivningsfrågor har utskottet intet att erinra.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

I. att motionen II: 415 icke må bifallas av riksdagen;

II. att riksdagen må

a) medgiva, att de i luftfartsstyrelsens skrivelse den 27 februari 1952 och i byggnadsdelegationens för storflygplatsen skrivelse den 15 juni 1953 upptagna fordringarna få avskrivas,

b) medgiva, att i den instruktion som Kungl. Maj:t sedermera kan komma att utfärda för luftfartsstyrelsen må beträffande styrelsens rätt att avskriva osäkra fordringar intagas ett bemyndigande av i huvudsak den lydelse styrel-

sen föreslagit men med den ytterligare begränsningen, att bemyndigandet endast skall avse fordran som icke överstiger 500 kronor,

c) för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1954/55 upptaga ett underskott av 8 300 000 kronor.

Stockholm den 9 mars 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Näsgård, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Hesselbom, Gustaf Andersson, Sundelin, Einar Persson, Boman, Erik Svedberg, Elfving och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Ståhl, Lindholm, Rubbestad, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Hoppe, fröken Elmén, herrar Jansson i Kalix, Onsjö och Birke.

Reservation

av fröken *Elmén*.
